

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.526/2019/8. szám

A Debreceni Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (cíne, ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (címe) II. rendű felpereseknek - a dr. Balajthy János ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 25.P.21.549/2018/8. számú ítélete ellen a felperesek részéről 9. sorszám alatt előterjesztett, Pf. 6. és 7. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül egyetemlegesen 7938 (hétezer-kilencszázharmincnyolc) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az I. és a II. rendű felperesek mint adósok és az alperes mint hitelező 2007. február 13. napján kötöttek kölcsönszerződést „CHF alapú szabad felhasználású jelzáloghitelre egyenletes részletfizetéssel, hat hónapos kamatperiódussal, türelmi idővel”. A szerződés I.1. pontja szerint a kölcsön összege 35 318 CHF.

A II.2. pont szerint a kölcsön folyósítása együttes feltételeinek egyike, hogy a felperesek a „devizafinanszírozás kockázata” című nyilatkozatot aláírták, és az alperes részére benyújtották.

A III.2. pont alapján a felperesek az igénybe vett kölcsön összege után kamatot és kezelési költséget kötelesek fizetni. A III.1. pont szerint a kölcsön teljes hiteldíjmutatója (THM) 6,42%, a III.3. pont szerint a kamatláb évi 2,54% azzal, hogy a kölcsön éves kamatlába 6 hónapos periódusonként változó. A III.4. pont értelmében a felperesek a kölcsön fennállásának minden ügyleti évében havi rendszerességgel kötelesek kezelési költséget fizetni. A kezelési költség meghatározásának alapja a soron következő ügyleti év

első napján fennálló tőketartozás. A kezelési költség mértéke a folyósítás időpontjában a Hirdetményben megállapított érték, melyet az alperes a szerződéskötés napjára vonatkozóan a szerződésben tájékoztató jelleggel közöl: a kezelési költség mértéke évi 1,8 %. A kezelési költség ügyleti éven belül nem változtatható. A III.6. pont alapján a felperesek a kölcsön folyósításakor, a folyósított kölcsönösszeg után folyósítási jutalékot fizetnek, melynek mértéke a szerződés megkötésének időpontjában hatályos Hirdetmény szerint 1,5 %, minimum 150 CHF.

A szerződés IV.3. pontjának 3. és 4. mondatai szerint a kölcsönszerződés vonatkozásában a mindenkor esedékessé váló törlesztések, törlesztőrészek, illetve bármilyen más pénzbeli kötelezettség CHF-ben teljesítendő. Más pénznemben való teljesítés esetén az alperes, az általa az esedékesség napján alkalmazott, a Hirdetményében hivatkozott számlakonverziós deviza eladási árfolyamon kiszámított CHF összeget fordítja az éppen esedékessé vált kötelezettség teljesítésére. E pont 5. mondata szerint a törlesztés, a törlesztőrészlet mértéke az első hat hónapos kamatperiódus leteltét követően a kamatváltozás függvényében változik. A IV.6. pontban foglaltak szerint a folyósítási jutalék összege - tájékoztató jelleggel, a szerződés III.6. pontja alapján -: 529,77 CHF. A ténylegesen fizetendő folyósítási jutalék összege a folyósított kölcsönösszeg után, a folyósítás időpontjában hatályos Hirdetményben meghatározott mérték alapján kerül megállapításra. A folyósítási jutalék fentiek szerint számított összege, a kölcsönösszegeből, annak a felperesek bankszámlájára/devizaszámlájára történő folyósításával egyidejűleg - a felperesek külön rendelkezése nélkül, a szerződés aláírásával adott felhatalmazása alapján - zárolásra, majd a nap végén levonásra kerül.

A VII.1. pont alapján, ha a CHF/HUF árfolyamának nagymértékű változása miatt (legalább 5%-os változás, figyelembe véve az esetleg megváltozott ingatlanpiaci viszonyokat is) a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem lesz az alperes számára kielégítő mint biztosíték, akkor az adós köteles 30 naptári napon belül a bank számára a kielégítő pótfedezetet biztosítani. A 2. pont szerint a felperesek kifejezetten nyilatkoznak, hogy az alperesi felvilágosítást, mely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértették és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget.

A VIII.13. pontban a felperesek kijelentették, hogy megismerték az alperes Üzletszabályzatának és Hirdetményének rendelkezéseit, azokat magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

A felek a szerződéskötés során aláírták a THM számítása során figyelembe nem vett költségek kalkulálásáról készített mellékletet is.

Emellett a szerződés részét képezte az alperes külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatása is, amelynek megszövegezése szerint a felperesek aláírásukkal igazolták, hogy a tájékoztatót elolvasták, megértették és tudomásul vették. E tájékoztatóban az alperes felhívta a felperesek figyelmét, hogy a devizában történő finanszírozás választásával élvezhetik a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viselik annak kockázatait is. A kölcsönszerződés megkötésével tudomásul veszik, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván és arra vállalnak kötelezettséget, hogy a kölcsönt a választott külföldi devizában fizetik

vissza. Az alperes felhívta a felperesek figyelmét, hogy a forint és a szerződés szerint választott idegen deviza átváltási aránya - árfolyam - a napi piaci mozgások hatására változhat, ezért egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés a felpereseknek előre nem látható és ki nem számítható többletköltséget okozhat. A finanszírozás előnye, hogy amint a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint „ellenértéke”: vagyis a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztőrészleteket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül a felpereseknek, ahhoz kevesebb forint szükséges - tehát ebben az esetben a teher csekélyebb, és ez azt a helyzetet is eredményezheti, hogy a felpereseknek kevesebbet kell visszafizetnie, mint amennyi a kölcsön/hitelszerződés megkötésekor kiszámított forint ellenérték alapján elvárt volt. Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás „ellenértéke”: a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztőrészleteinek) megfizetéséhez ebben az esetben magasabb forintösszeg szükséges - tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell a megfelelő devizanemre átváltva felhasználniuk. A hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként - a megállapodott kamatperiódusoknak megfelelően - változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. Egy kamatperiódus alatt, tehát egyik határidőtől a következőig, a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet. Ennek következtében a bank nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt a felpereseknél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja, különösen nem vállal kötelezettséget arra, hogy tájékoztassa a felpereseket egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról, így a felpereseken múlik - ennek megfelelően - a változások követése és az, hogy ez alapján bárminemű intézkedést tegyen. Az alperes felhívta továbbá a felperesek figyelmét arra, a kölcsönszerződésen az aláírásukkal igazolják, hogy ennek a finanszírozásnak a kockázatairól világos tájékoztatást kaptak, a kockázati összetevőket ismerik, és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánják venni.

A felperesek mint zálogkötelezettek és az alperes mint jogosult egyidejűleg a kölcsön biztosítására jelzálogszerződést kötöttek a felperesek 1/2 - 1/2 arányban tulajdonában álló x1 helyrajzi számú, a természetben I.rendű felperes címe szám alatti ingatlanra. A felek továbbá ugyanekkor óvadéki és engedményezési szerződéseket kötöttek a felperesek Y Rt.-nél vezetett lakás-előtakarékossági betétszámláján lévő megtakarításra.

A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy a szerződés III.4. és 6. pontjai, a IV.3. pont 3. és 4. mondatainak azon kikötése, hogy a „bank által az esedékesség napján alkalmazott, a bank Hirdetményében megjelentett (...) árfolyam”, továbbá a VII.2. pont érvénytelenek; a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték egyrészt 141,57 HUF/CHF árfolyam, a türelmi idő alatt 10 584 Ft/hó, azt követően 3 293 Ft/hó összegű törlesztőrészlet alkalmazásával, másrészt 250 000 Ft megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Hivatkozásuk szerint az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tisztességtelen volt, mert abban nem szerepelt, hogy a törlesztőrészlet az árfolyamkockázat miatt meghaladhatja a forintkonstrukció törlesztőrészletét, a jövedelmüket, a tőketartozás pedig a fedezetet. Sérelmezték azt is, hogy az alperes az esedékesség napján alkalmazott, a Hirdetményben megjelentetett deviza eladási

árfolyamon kiszámított CHF összeget fordította az esedékessé váló kötelezettség teljesítésére, azonban nem szabályozta, nem kötötte referenciahelyhez az árfolyam egyoldalú módosítását, továbbá nem adott lehetőséget a szerződés felmondására sem, de az árfolyam módosítás a költségek egyoldalú módosítását is jelenti, amelynek feltételeit a szerződés nem szabályozta részletesen. Álláspontjuk szerint a folyósítási jutalék és a kezelési költség kikötése tisztességtelen, mert szolgáltatás nélkül követelnek tőlük ellenszolgáltatást.

Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint a kölcsönszerződés nem érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet, és kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek egyetemlegesen 50 000 Ft perköltséget.

Az ítélet indokolásában foglaltak szerint nem ütközik a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. §-a (1) bekezdésének d) pontjába, hogy az árfolyamváltozás kapcsán nem biztosítottak felmondási jogot a felpereseknek. A felek szerződése a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: DH1 tv.) és a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2 tv.) hatálya alá tartozik. A DH2 tv. 3. §-ának (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyama lépett az alperes számlakonverziós árfolyama helyébe, vagyis a felek szerződése a törvény erejénél fogva, visszamenőleges hatállyal módosult: mivel törvény írja elő, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) „209. §-ának (6) bekezdése” alapján nem lehet tisztességtelen.

Az árfolyamkockázat tisztességtelensége körében idézte a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontját, az Európai Unió Bíróságának (EUB) C-51/17. számú döntését, továbbá a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. §-ának (6) bekezdését, (7) bekezdése a) és b) pontjait, illetőleg (8) bekezdését.

A külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelműen és világosan tartalmazza, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat, és részletesen, közérthetően kifejti, milyen hatással jár, ha a finanszírozás devizanemének árfolyama nő a forinttal szemben, továbbá, hogy a pénzintézet nem vállal felelősséget a piac kedvezőtlen alakulása miatt. Az alperes ezzel megfelelő mértékű és mélységű tájékoztatást adott a laikus felperesek számára is, akik a szerződés VII.2. pontjában kifejezett nyilatkozatuk szerint e kockázat ismeretében kötöttek szerződést.

Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy - a jóhiszeműség és tisztesség követelményei, illetőleg az együttműködési kötelezettség mellett - elvárható a fogyasztótól, hogy a nagy összegű és hosszú távú pénzügyi ügylet jellegéhez, illetve a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan

tájékoztadjon a szerződés megkötése előtt, és át kell tanulmányoznia a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot, ha pedig olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényelhet (6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontjának indokolása).

A szerződés egyértelmű megfogalmazása és a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenében a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján alappal gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). A bíróság a 2018. november 21. napján tartott tárgyaláson tájékoztatta a felpereseket a bizonyítási teherről, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítatlanság következményéről. (4. sorszám alatti jegyzőkönyv 1. oldal), bizonyítási indítványuk előterjesztésére pedig a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: 1952. évi Pp.) 141. §-ának (2) és (6) bekezdéseiben foglaltakra történő figyelmeztetéssel hívta fel őket, akik ennek ellenére nem terjesztettek elő bizonyítási indítványt. Mivel a felperesek nem bizonyították a nem megfelelő tájékoztatás tényét, az alperes által nyújtott tájékoztatásból azonban egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztók számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őket terheli, az árfolyam rájuk nézve kedvezőtlen változásának pedig nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelensége az 1959. évi Ptk. „209. §-ának (5) bekezdésében” foglaltak alapján nem állapítható meg.

A folyósítási jutalék és a kezelési költség kapcsán hangsúlyozta, hogy a felek szerződésére irányadó jogszabályi rendelkezések nem zárták ki azok kikötését, sőt kifejezetten lehetővé tették.

A Hpt. 212. §-ának (2) bekezdése szerint ugyanis a teljes hiteldíj a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelés, amely tartalmazza a kamatokat, folyósítási jutalékokat, és minden egyéb - a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő - költséget.

Az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (2) bekezdése értelmében a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A Hpt. 2. számú mellékletének I.10.3. pontja szerint a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja.

Az alperesnek szükségszerűen merültek fel adminisztrációs költségei a hitel folyósításával, ezért nem osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy a folyósítási jutalék és a kezelési költség olyan költségek, amelyek mögött nem áll banki ellenszolgáltatás, mert a költségek csupán a kölcsön használatáért és kockázatáért fizetendő kamatban nem térülnek meg. A folyósítási jutalék és a kezelési költség százalékos mértékét és vetítési alapját világosan és egyértelműen meghatározták a szerződés III.4. és 6., továbbá IV.3. 6. pontjaiban, ezért e kikötések sem érvénytelenek.

A pervesztes felpereseket kötelezte az alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségének megfizetésére az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján, amelyet a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-ának (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben határozott meg.

A felperesek fellebbeztek az ítélet ellen, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének kereseti kérelem szerinti megváltoztatását kérték. Fenntartották, hogy az alperes árfolyamképzése nem nyilvános (csak az eredménye látható), nincs referenciahely, az egyoldalú árfolyamemelkedés metodikája nem látható. Az MNB árfolyam pedig nem vehető figyelembe az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. pontja alapján. Az árfolyamkockázat körében nem tartható fenn az a bírói gyakorlat, hogy elegendő felhívni a figyelmet az emelkedő árfolyamra és annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatására, mert ez csak a változás mechanizmusára ad primitív választ, de nem a kockázat feltárására. A kockázat két tényezőtől áll: mekkora mértékű és milyen valószínűségű. Ezekre már nem lehet egzakt választ adni, de az uniós bírói értelmezés felállította a minimumelvárásokat (C-51/17. számú ítélet 74. pontja, C-186/16. számú ítélet 49. pontja): a tájékoztatásnak ki kell terjednie a forint súlyos leértékelődése és a deviza kamatlábak emelkedése törlesztőrészletre gyakorolt hatására. Továbbá a teljesítés módja körében sem a szerződés, sem az ügyintézők nem adtak tájékoztatást arról, hogyan fogják teljesíteni a korlátlan árfolyamkockázat emelkedés miatt megnövekedett törlesztési kötelezettséget, ha az eléri a teljesítőképesség határát. A korlátlan kockázat gazdasági következménye korlátozott pénzügyi képességgel nem látható be, csak akkor, ha bankszakmai konstrukciókkal a korlátlan kockázat kezelhetővé válik, az adós teljesítőképességen belül marad, azaz korlátozott/limitált törlesztőrészlettel alakulhat (2014/17/EU irányelv 30. pontja). Emellett a feltételek előzetes megismerhetőségéhez kellő időt kellett volna biztosítani (C-51/17. számú EUB ítélet 76. pontja, C-26/13. pontja EUB ítélet 70. pontja), amelyhez nem elegendő a kockázatfeltáró nyilatkozat, mert a szerződés tartalmazza (vagy nem) a kockázatkezelés konstrukcióját. A kezelési költség és a folyósítási jutalék körében pedig az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a felperesek szerződéses akarata nem terjedt ki e szolgáltatások igénylésére, a törvény által előírt kötelezettségek teljesítése pedig nem tekinthető az ügyfél számára nyújtott szolgáltatásnak, miután az az alapszolgáltatás kötelező eleme. Másrészt mindazok a tevékenységek, amelyeket a szolgáltató a saját érdekében, a saját elhatározásából művel, nem szolgáltatás az ügyfél részére. Tisztességtelen, ha az ügyfél által nem kért szolgáltatást „eladják a csomag részeként”. A felperesek kölcsönkérelme a pénzváltás kivételével nem irányult egyéb szolgáltatás nyújtására, és bár fel lehet sorolni, hogy mi minden tartalommal bírhat a kezelési költség és a folyósítási jutalék, azokat a szerződésben nem rögzítették. Nem vitás, hogy a hazai jog kifejezetten megengedi a kezelési költség alkalmazását, azonban ennek ellenére lehet tisztességtelen. A költségek tételes meghatározására vonatkozó kötelezettség körében idézte a fogyasztónak nyújtott hitelről volt a sok-sok banki feladat bemutatása az ítéletben: a Hpt. fellebszóló 2009. évi CLXII. törvény 17/E. §-ának (1) és (2) bekezdéseit. Az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése pedig csak akkor alkalmazható, ha a jogszabály pontosan meghatározza, kitölti tartalommal az adott feltételt. Emellett bár nem vitás, hogy a hitelezőnek egyéb költségei is vannak, azonban azokat a kamatba kellett volna beépíteni. Felesleges bezésben is idézett 2. számú mellékletének 10. pontja pontosan meghatározza, hogy mi tartozik a kölcsönszolgáltatás körébe. Emellett az alperes semmivel nem bizonyította, hogy a hitelezés lebonyolítása, kezelése, nyilvántartása miatt olyan méretű apparátust foglalkoztat, amelynek ügyviteli költségeit a kamat nem ellentételezi. Az alperes és a bíróságok széles körűen magyarázzák, hogy a

kezelési költség és a folyósítási jutalék milyen szolgáltatásokat tartalmaz, azonban a szerződés ezekről egy szót sem ejt. Az elsőfokú bíróság nem értette meg a tisztességtelenség kérdését azzal a vulgáris megfogalmazással, hogy ha a díj kiszámítható, már tisztességes, ez esetben ugyanis ki kellett volna osztani a bizonyítási terhet az alperesnek, hogy számításokkal támassza alá, másrészt a tisztességtelenség összekeverése a jogszabályi tiltással súlyos értelmezési hiba. Analógiaként hivatkoztak az egyoldalú kamatmódosításra, amelyet jogszabály megengedett, azonban utóbb tisztességtelenségnek bizonyult. A fellebbezés kiegészítésében az árfolyamkockázattal kapcsolatos érvelésüket kiegészítve előadták, hogy a 2014/17/EU irányelv 9. fejezetének 23. cikke kifejezett, az általuk hivatkozottakkal egyező hitelezővédelmi rendelkezéseket vár el. Részletezték azt is, hogy a Kúria nem jogi, hanem gazdasági szemléletű joggyakorlata alakította ki a helytelen ítélkezést, amellyel szemben csupán a korlátozott kockázatú devizahitel nem erkölcstelen, a korlátlan kockázatú a jóerkölcsbe ütközik. Utaltak a Fővárosi Törvényszék egyik döntésére, amely ezen érvelésnek megfelelően, helytállóan értelmezte a C-51/17. EUB döntést. A Kúria második szakszerűtlenségeként rótták fel, hogy nem az árfolyamemelkedést kell megjósolni, hanem a törlesztőrészlet emelkedését kell meghatározni, az árfolyamkockázat pedig megszüntethető forintosítással, a forintkölcsönök törlesztőrészletének elérésekor. Az Európai Unió Bíróságának ezzel kapcsolatos jogfejlődése jól nyomon követhető: a C-483/16. számú EUB döntés még nem tartotta az uniós joggal ellentétesnek a DH törvényeket, azonban a C-118/17. és a C-260/18. számú ügyekben már eltérő álláspontot fogalmaztak meg, amelyet azonban a Kúria negligál, holott ebbe a képbe illeszkedik a Győri Ítéltábla C-930/2019. számon indult előzetes döntéshozatali eljárása. Részletezték, hogy a Kúria szakszerűtlensége a PSZÁF pusztán gazdasági alapú megfontolásaiból ered, holott a bankszektor és a bírói kar magatartásából jól látható, hogy a bírói gyakorlat indokolatlanul megengedő a bankokkal szemben, pedig a bírói függetlenség az uniós bíróságon alapkövetelmény (C-92/11.). Fellebbezésükben részletesen idézték a Fővárosi Törvényszék 7.G.44.316/2016/47. számú ítéletét, amely az árfolyamkockázat tisztességtelenségét állapította meg egy másik bank árfolyamkockázattal összefüggő kikötése esetében. A fellebbezés további kiegészítésében előadták, hogy az érvénytelenségi perekben irányadó PK vélemények alapján az eljáró bíróságoknak, így a másodfokú bíróságnak is hivatalból kell észlelnie az árfolyamrés tisztességtelenségét. Ezt támasztja elő az EUB vonatkozó gyakorlata is (C-243/08., C-397/11., C-472/11., C-488/11.). A felperesek mint fogyasztók pedig nem kérnek a Kúria és a DH törvények fogyasztóvédelméből, mert az az érdekeikkel ellentétes, ezért csak az eredeti állapot helyreállítását fogadják el az árfolyamrés tisztességtelensége jogkövetkezményének, minden más jogkövetkezmény alkalmazása ellen tiltakoznak. Nyomatékkal hangsúlyozták, hogy a C-260/18 EUB ítélet is egyértelműsíti, hogy a fogyasztó szándéka bír döntő jelentőséggel, így a Kúria határozatai és a DH2 törvény rendelkezései irányelvellenesek. Kérték a tárgyalás felfüggesztését is, mivel a Győri Ítéltábla kérelme alapján a C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgálják, hogy megfelel-e az uniós jognak az egyes érvénytelenségi okok DH törvények szerinti rendezése, vagy a fogyasztó ettől eltérő védelemre is tarthat igényt. Ennek kapcsán hivatkoztak az uniós jog elsőbbségére. Kitértek a kezelési költség folyósítási jutalék tartalmára is azzal, hogy bár a C-621/17. számú ítélet azt rögzítette, hogy nem tisztességtelenségi feltétel a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások egyértelmű azonosítása, ennek ellenére a tartalmát meg kell ismerni annak érdekében, hogy megállapítható legyen, van-e szolgáltatás a kezelési költség mögött, és azok észszerűen a kölcsön kezelése vagy folyósítása körébe tartozó szolgáltatások közé tartoznak-e, továbbá hogy e költség vagy jutalék nem aránytalan-e a kölcsönösszeghez képest. Álláspontjuk

szerint a kockázatkezeléssel összefüggő árfolyam és kamatkockázat kérdéskörének is be kell épülnie a kezelési költség átláthatóságába, ha ugyanis a kezelési költség nem tartalmazza a kockázatkezelést, akkor az indokolatlan fokozott kockázatot jelent a fogyasztó számára. Így bár nem kell részletezni az összes szolgáltatást, de a szolgáltatásnak érthetőnek és a szerződésből megismerhetőnek kell lennie.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokainál fogva történő helybenhagyását, részben megismételve az elsőfokú eljárás során előterjesztett ellenkérelmében előadottakat. Idézte a 2/2013. és 2/2014. Polgári jogegységi határozatokban és az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatásában foglaltakat, és hangsúlyozta, hogy a felsőbb bíróságok több esetben felülbírálták és érvényesnek találták az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatását. Előadta azt is, hogy a felek szerződésében nincs „árfolyammódosítás”, ezért az „árfolyammódosítás metodikájának” nem látható voltára történő hivatkozás nem értelmezhető. Köztudomású, hogy az árfolyamok a szabadpiaci mozgások hatására változnak, nem a felek valamelyike módosítja. Olyan tájékoztatási kötelezettsége pedig nem volt, hogy ha a törlesztési kötelezettség megnövekszik az árfolyamok emelkedése miatt, illetve az meghaladja a felperesek teljesítőképességét, hogyan fogják teljesíteni a részleteket. Az elsőfokú bíróság a 2/2014. Polgári jogegységi határozatnak megfelelően értékelte, hogy a felperesek nem tettek eleget ellenbizonyítási kötelezettségüknek a kockázattal szemben, tanúbizonyítási vagy egyéb indítványuk nem volt. A kezelési költség és folyósítási jutalék körében érintett kikötések nem tisztességtelenek pusztán azért, mert nem részletezik az ellentételezett szolgáltatásokat. A szerződés tartalmazza a felek kölcsönös és egybehangzó szerződéses akaratát, ez pedig magában foglalja a költségeket is. Utalt az EUB C-621/17. számú ítéletében rögzítettekre, amely nem várja el az érintett ellenszolgáltatások részletezését. A fellebbezésben hivatkozott jogszabály pedig a felek szerződéskötését követően lépett hatályba, de egyébként is csak a költségek és díjak, nem az alapul szolgáló szolgáltatások vonatkozásában írja elő azok tételes meghatározását. Olyan jogszabályi előírás nincs, hogy csak a kamatban érvényesítheti egyes költségeit. A díjak pedig kiszámíthatóak, azokat a szerződés rögzíti százalékosan és tételesen is.

Az ítéletábra alaptalannak találta, ezért a másodfokú tárgyaláson hozott végzésével elutasította a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét. A felperesek ugyanis a másodfokú eljárás során, a peres eljárás utolsó, a berekesztést megelőző tárgyalás napján változtatták meg az elsőfokú eljárás egésze alatt következetesen fenntartott előadásukat, hogy az árfolyamrész kérdését egyedileg megtárgyalták, e kikötés nem tisztességtelen (keresetlevél 38-39. oldalai). Ezen, az immáron fennálló perbeli érdeküknek megfelelően módosított nyilatkozatuk, csakúgy mint az árfolyamkockázattal összefüggő kikötés jóerkölcsbe ütközésére vonatkozó és a szerződés érvényessé nyilvánítása helyett „az eredeti állapot helyreállítását” célzó keresetváltoztatás a másodfokú eljárás során meg nem engedett (1952. évi Pp. 247. §-ának (1) bekezdése).

A fellebbezést az ítéletábra megalapozatlannak találta.

Az ítéletábra egyrészt annyiban pontosítja az elsőfokú ítéletben a kereseti kérelemmel kapcsolatban rögzítetteket, hogy a DH2 tv. 37. §-ának (2) bekezdése alapján úgy kellett tekinteni, hogy a felperesek nem tartják fenn a megállapítás iránti kereseti kérelmet. E szerint ugyanis ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges

érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett, úgy kell tekinteni, hogy a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn. Ennek megfelelően - és az elsőfokú ítélet e vonatkozásban is korrekcióra szorul - a felperesek a szerződés érvényességét nyilvánítását kérték, megjelölve az alkalmazni kért kikötéseket. Harmadrészt az ítélet tábla pontosította azt is, hogy a felperesek nem a IV.3. pont egészének, hanem csak a fent idézett kikötések érvénytelenségével összefüggésben terjesztettek elő kereseti kérelmet.

Az ítélet tábla kiegészítette továbbá a tényállást a kölcsönszerződés biztosítékaul egyidejűleg megkötött szerződések körében a keresetlevél mellékleteként becsatolt jelzálog-, óvadéki- és engedményezési szerződések alapján.

E korrekció mellett az elsőfokú bíróság az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást feltárta, és helytálló jogi következtetésre jutott a kereseti kérelem megalapozatlanságát illetően. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásával mindenben egyetértett, ezért az ítélet helyes indokainak szükségtelen megismétlése nélkül, csupán a fellebbezésben foglaltak miatt hangsúlyozza az alábbiakat:

Bár nem volt érdemi jelentősége, a felperesek értelmezésétől eltérően az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. pontja nem zárja ki az MNB középárfolyama mint referenciaárfolyam figyelembevételét, hanem azt írja elő, hogy „a 93/13 irányelv 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy az megköveteli, hogy a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre, valamint a szerződés összes többi feltételére hivatkozva értékeljék, azon körülmény ellenére is, hogy e feltételek némelyikét a nemzeti jogalkotó utólag tisztességtelenségnek nyilvánította vagy ilyennek vélte, és ennek alapján azok semmisségét állapította meg.” A felperesek ugyanis az „árfolyamképzés” és az „árfolyammódosítás referenciához kötése” kapcsán nem a tartalmának megfelelően értelmezték a szerződés támadott kikötését (IV.3. pont 3. és 4. mondatai). A felperesek választására tartozik ugyanis, hogy az alperes által meghatározott árfolyamon törlesztenek-e. A tényállási részben teljes körűen idézett rendelkezések kifejezetten azt rögzítették, hogy a pénzügyi kötelezettség CHF-ben teljesítendő, azonban a szerződés nem tette kötelezővé, hogy ezt az alperestől kell beszerezni. A felperesek azt fogadták el a világos és érthető szerződéses rendelkezések alapján, hogy amennyiben más pénznemben teljesítenek (azaz az alperesnél váltják a más pénznemet CHF-re), az alperes az aktuális számlakonverziós árfolyamot alkalmazza (csakúgy mint más szolgáltatóknál történő pénzváltás esetén).

Az árfolyamkockázat tisztességtelensége kapcsán pedig azt szükséges hangsúlyozni, hogy az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítélet rendelkező részének 3. pontjában, továbbá az indoklás 74-78. pontjaiban akként foglalt állást, hogy a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi

kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. A Kúria devizahiteles pereket vizsgáló Konzultációs Testülete kifejtette a 2018. október 10-én megtartott ülésén, hogy ez a jogi álláspont tartalmilag megegyezik a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjának a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. november 9-10. napjain tartott Országos Tanácskozásán elfogadott értelmezésével.

A szerződés támadott rendelkezéseiben, emellett a szerződés részét képező, a felperesek által nem vitásan aláírt „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megnevezésű okiratban rögzítettek megfelelnek a hazai és uniós követelményeknek. A fent idézett rendelkezések ugyanis nemcsak arra hívták fel a figyelmet, hogy a forint leértékelődhet, hanem arra is, hogy ennek gazdasági következményeként megnőhetnek a törlesztőrészek és a hátralévő tőketartozás is. A devizaalapú kölcsönt nyújtó hitelintézet tájékoztatási kötelezettsége a devizakockázatra és annak törlesztőrészekre gyakorolt hatására terjed ki (Hpt. 203. §-ának (6) bekezdése, (7) bekezdésének a) pontja). A devizakockázat (azaz, hogy a devizanem árfolyama változhat, és az a jelentős kockázat a felperest terheli) szerepel e rendelkezésekben, de ennek törlesztőrészekre gyakorolt hatása is (azaz, hogy a törlesztőrészek forintban kifizetendő összege az árfolyam alakulásától függően változhat). A kikötés továbbá korlátot sem rögzít, így mindezek - különösen a kockázat felperesekre történő félreérthetetlen telepítése - alapján az alperes világos és érthető megfogalmazással tett eleget tájékoztatási kötelezettségének egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó esetében.

Az ítéltábla utal továbbá arra is, hogy felperesek a szerződéskötést követően több, mint 8 évvel tették vitássá a szerződés érvényességét, amely szintén arra enged következtetni, hogy a tájékoztatás megfelelő volt.

Az alperes továbbá helytállóan hivatkozott arra, hogy a felsőbb bíróságok már több esetben foglalkoztak az érintett kikötéssel (a fellebbezési ellenkérelemben hivatkozott döntéseken túl pl. Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.384/2019/5.), és az elsőfokú bíróság által elfoglalt állásponttal egyezően jutottak arra a következtetésre, hogy az megfelel a hazai és uniós követelményeknek. A felperesek pedig e vonatkozásban alaptalanul hivatkoztak a kölcsönszerződés megkötésekor a felek jogviszonyára nem hatályos, a devizakölcsönrel kapcsolatos fogyasztóvédelmi rendelkezéseket tartalmazó uniós szabályozásra. Az pedig önmagában, hogy a fogyasztóvédelmi szabályozás jogfejlődésen megy keresztül, önmagában nem teszi támadhatóvá a korábbi szabályozásnak megfelelő kikötéseket. Ugyanígy pl. az utóbb hozott „fogyasztóbarát” nemzeti szabályozás sem jelenti valamennyi azt megelőzően kötött szerződés érvénytelenségét (pl. minősített fogyasztóbarát lakáshitel).

Az ítéltábla a tájékoztatás időszerűsége körében utal a BDT2016. 3457. számú határozatban kifejtettre, amely szerint az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződéses kikötés nem tisztességtelen önmagában azért, mert a kockázattaljáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. Bár kétségtelen, hogy az érvénytelenség okának a szerződéskötés időpontjában kell fennállnia, amennyiben a felperesek megítélése szerint nem állt volna kellő idő rendelkezésére az árfolyamkockázattal összefüggő tájékoztatás értelmezésére, a szerződés aláírásának vagy bármely folyósítási feltétel (szerződés II.2. pont) megtagadásával elejét vehették volna,

hogy a szerződés teljesedésbe menjen, azonban - a fent kifejtettek szerint - a szerződéskötést követően több, mint 8 évvel vitatták csak a tájékoztatás megfelelőségét.

Az ítéltábla a teljesség kedvéért utal továbbá arra is, hogy bár a felperesek a keresetlevélben (53. oldal) terjesztettek elő bizonyítási indítványt azzal összefüggésben, hogy az alperes miként tárta fel az árfolyamkockázatot teljesítőképességük relációjában, ennek megítélése a fent kifejtettek értelmében - a szerződés alapján - jogkérdésnek minősült. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az I. rendű felperes az utolsó, 2019. január 11-i tárgyaláson a kereseti hivatkozástól eltérően (azaz, hogy a tájékoztatás a teljesítőképességük határait érintően elmaradt) azt adta elő, hogy „az árfolyamingadozásról kizárólag annyit mondott az ügyintéző, hogy maximum 5%-ról lehet szó, többről nem”. Szükségtelen volt ugyanakkor e nyilatkozat jogi képviselő útján történő pontosítása akár annak függvényében, hogy a szerződés tényállási részben is idézett VII.1. pontja a biztosíték kiegészítését szükségessé tevő árfolyamváltozást „legalább 5%-ban” határozza meg. Az alperes ugyanis 2017. június 14-én terjesztette elő ellenkérelmét, amelyet 2017. június 23-án kézbesítettek a felperesek jogi képviselője részére. Az 1952. évi Pp. 146/A. §-ának (1) bekezdése alapján pedig a felperesnek 30 napja volt a kereset megváltoztatására. Az I. rendű felperes e nyilatkozata azonban más alapon, más érvrendszer mentén „támadta” az érintett kikötéseket, amely az 1952. évi Pp. 146. §-a (5) bekezdésének a) pontjában foglaltaktól eltérően nem csupán azt jelenti, hogy a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül hozott fel új tényeket annak megalapozására, vagy kiigazította a felhozottakat, hanem lényegében más tényalapon „állította” e rendelkezések tisztességtelen voltát. Ez ugyanakkor ellenzök azzal, hogy a keresetben hivatkozott érvénytelenségi ok és a jogkövetkezmény együttesen minősül az érvényesített jognak, ezért további érvénytelenségi okra hivatkozás keresetváltoztatásnak minősül, amely csak határidőn belül lenne lehetséges (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.604/2017/4. számú ítélet).

A folyósítási jutalék és kezelési költség körében szükséges előre bocsájtani, hogy az elsőfokú bíróság nem az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése alapján mellőzte a kikötés tisztességtelenségének megállapítását, azaz azért, mert a szerződési feltételt jogszabály állapította meg vagy jogszabály előírásának megfelelően határozták meg. Az elsőfokú bíróság ugyanis arra utalt az ítélet indokolásában ismertetett jogszabályhelyekkel, hogy a támadott két költségelem alkalmazása egyrészt a jogszabályok által megengedett, másrészt azok mértéke és vetítési alapja világos és egyértelműen meghatározott.

Az ítéltábla utal továbbá arra is, hogy a kamat a Hpt. 2. számú mellékletének III.7. pontja szerint az adós által a kölcsönnyújtónak az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázatáért fizetendő, a kölcsönösszeg százalékában meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg vagy egyéb hozadék. Ettől eltérnek a mindkét fél érdekében létrehozott kölcsönszerződéssel felmerülő költségek. Az elsőfokú bíróság által helytállóan ismertetett jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően a bírói gyakorlat is elismeri, hogy a hitel és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedésekkel is magában foglalja. A pénzintézetnek e körben szükségszerűen merülnek fel banki adminisztrációs költségei. A kezelési költség a hitel futamideje alatt felmerülő banki adminisztrációért fizetett ellenszolgáltatás. Nem állapítható meg, hogy az alperesi pénzintézet költségfelszámítása tisztességtelen lenne, ugyanazon

tevékenységért kétszer érvényesítene díjat (ügyleti kamatban és kezelési költségben), vagy úgy számítana fel ellenszolgáltatást az adós terhére, hogy annak háttérében nincs banki szolgáltatás, illetve a szolgáltatás mibenléte ne lenne világos és érthető (Győri Ítéltábla Pf.III.20.170/2017/6.).

Az EUB fellebbezési ellenkérelemben is hivatkozott C-621/17. számú ítéletének 1. és 2. pontjai pedig egyértelművé teszik, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalta (az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló) szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék; a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését pedig úgy kell értelmezni, hogy az (alapügy tárgyát képezőhöz hasonló) kölcsönszerződéshez kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.

Jelentősége van annak is, hogy a kölcsönszerződés a felperesek által helytállóságát tekintve kétségbe nem vont 2,54%-ban rögzítette a kölcsön éves kamatlábát, 6,42%-ban a THM mértékét, emellett a szerződés részét képezte a THM számítása során figyelembe nem vett költségek kalkulálásáról készített melléklet is, ez alapján pedig a felperesek mint fogyasztók számára a szerződéses feltételek nemcsak más bankok hasonló szerződéses feltételeivel voltak összehasonlíthatóak, de a költségek és a kamat mértékének kalkulálása szempontjából is.

Az ítéltábla a kifejtett okok miatt helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.

A pereszes felperesek az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek viselni a pernyertes alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét. Az ítéltábla ennek összegét a R. 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján határozta meg (figyelemmel e rendelet 4/A. §-ának (1) bekezdésére is).

Debrecen, 2020. január 23.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő